

and methodology: collection of scientific-methodical works. Vol. 17. pp. 126–129. [in Ukrainian].

13. Filonenko, M.M. (2016). *Metodyka vykladannia u vyschii medychnii shkoli na zasadakh kompetentnisnoho pidkhodu* [Teaching methodology in a higher medical school based on the competence approach]. *Methodical recommendations*. Kyiv, 88 p. [in Ukrainian].

14. Shved, M. (2013). *Samostiina robota studentiv* [Independent work of students]. *Teaching-methodical manual*. Lviv, 205 p. [in Ukrainian].

15. Abdalova, O.I. & Isakov, O.J. (2014). The use of e-learning technologies in the educational process. *Distant and virtual training*. No. 12. pp. 50–55. [in English].

Стаття надійшла до редакції 07.01.2025

УДК 378.091(477):004.9

DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2025.322606>

Андрій Тригуб, аспірант Українського державного університету імені Михайла Драгоманова,

лектор заходів підвищення кваліфікації Вищої школи адвокатури НААУ

Євген Прокоф'єв, кандидат педагогічних наук, доцент,

доцент кафедри психології і педагогіки

Національного університету фізичного виховання і спорту України

Володимир Товстоган, кандидат педагогічних наук, доцент,

доцент кафедри теорії й методики виховання, психології та інклюзивної освіти

Комунального вищого навчального закладу “Херсонська академія неперервної освіти”

Херсонської обласної ради; доцент кафедри педагогіки, адміністрування і спеціальної освіти

Державного закладу вищої освіти “Університет менеджменту освіти”

ІННОВАЦІЙНЕ ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ: ТЕХНОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ МОДЕЛЮВАННЯ

У статті проаналізовано особливості моделювання інноваційного освітнього середовища закладу вищої освіти з використанням цифрових інструментів та інформаційних систем.

Уточнено сутність понять “освітнє середовище”, “інноваційне освітнє середовище”, “моделювання інноваційного освітнього середовища”. Доведено, що технологізація процесу моделювання інноваційного освітнього середовища дає змогу створити оптимальні умови для ефективного поєднання у цьому процесі управлінських підходів та інноваційних ресурсів, що сприятиме поліпшенню якості освітнього середовища, підвищенню його прозорості та ефективності.

Ключові слова: заклад вищої освіти; інноваційне освітнє середовище; моделювання; цифрові інструменти; інформаційні системи.

Лім. 17.

Andrii Trihub, Postgraduate Student of Mykhaylo Drahomanov Ukrainian State University,
Lecturer of Professional Development Classes of the Higher School
of Advocacy of the Ukrainian National Bar Association

Yevhen Prokofiev, Ph.D. (Pedagogy), Associate Professor,
Associate Professor of the Psychology and Pedagogy Department,
National University of Physical Education and Sports of Ukraine

Volodymyr Tovstohan, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor,
Associate Professor of the Department of Theory and Methodology of Education, Psychology and
Inclusive Education, Communal Higher Educational Establishment

“Kherson Academy of Continuing Education” of the Kherson Regional Council;
Associate Professor of the Department of Pedagogy, Administration and Special Education
of the State Institution of Higher Education “University of Educational Management”

INNOVATIVE EDUCATIONAL ENVIRONMENT: TECHNOLOGICAL ASPECT OF MODELING

The article analyzes the features of modelling the innovative educational environment of a higher education institution using digital tools and information systems. The essence of the concepts of “educational environment”, “innovative educational environment”, “modeling of an innovative educational environment” is clarified. It is found that an innovative educational environment is a system of interconnected conditions, resources, technologies and pedagogical approaches, which are created to ensure effective learning, develop innovative thinking and form key competencies in students. It is aimed at adapting the educational process to the modern challenges of society and the labor market, using the latest scientific achievements, digital technologies and creative approaches to learning. The main characteristic of an innovative educational environment is its dynamism and ability to quickly adapt to changes, integrating new knowledge, technologies and tools.

It is substantiated that the development of an innovative educational environment is based on organizational, material, technical and information support, which is improved thanks to a technological approach to modeling and managing the educational environment.

It is proposed to technologize each stage of modeling an innovative educational environment (analysis of resources and conditions of the educational environment, use of managerial and psychological incentives to influence the subjects of the educational process, development of a strategy for replenishing and improving resources), by means of implementing digital tools and information systems.

It is proven that technologization of the process of modelling an innovative educational environment allows the creation of optimal conditions for an effective combination of managerial approaches and innovative resources in this process, which will contribute to improving the quality of the educational environment, increasing its transparency and efficiency.

Keywords: higher education institution; innovative educational environment; modelling; digital tools; information systems.

Постановка проблеми. Проблема технологічного моделювання інноваційного освітнього середовища є надзвичайно актуальною в умовах сучасних трансформацій освітнього процесу, зумовлених глобалізацією, цифровізацією та зміною соціальних запитів. Сучасний ринок праці вимагає від випускників не лише базових знань, а й ключових компетентностей, таких як критичне мислення, комунікативні навички, вміння працювати з інформацією і адаптуватися до змін. Інноваційне освітнє середовище, що базується на технологічному моделюванні, дає змогу створювати умови для формування цих компетентностей. Традиційна система освіти часто не встигає за змінами в суспільстві, тоді як інноваційне освітнє середовище уможливує перехід від одноманітного підходу до навчання до створення динамічних моделей, які відповідають сучасним вимогам. Технологічні моделі також дають можливість інтегрувати освітні системи різних країн, розвивати спільні освітні програми та обмінюватися досвідом, що сприяє підвищенню конкурентоспроможності національних систем освіти на світовій арені. Моделювання інноваційного середовища слугує оптимізації ресурсів, таких як час, фінанси, матеріально-технічна база, та створювати умови для більш ефективного взаємодії учасників навчального процесу. Актуальність проблеми полягає у необхідності створення освітнього середовища, яке відповідає сучасним викликам та сприяє розвитку креативності, інноваційного мислення й інтеграції новітніх технологій у навчання. Це дає змогу готувати компетентних фахівців, здатних виконувати складні завдання в умовах швидкозмінного світу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Українські науковці активно вивчають різноманітні аспекти моделювання інноваційного освітнього середовища. Філософсько-культурологічні та технологічні основи створення освітнього простору дослідили В. Бондар, І. Бех, Р. Квесцько, Н. Касярум, Е. Ковтун, В. Курило, А. Цимбалару, Т. Франчук та інші. Специфіку й умови функціонування освітнього середовища у закладах вищої освіти розглядають М. Братко, В. Радул, О. Риженко, О. Шапран, Ю. Шапран та інші.

Різним аспектам створення інноваційного освітнього середовища присвячені праці О. Антонової,

Т. Боровик, О. Вознюк, С. Горбаченко, О. Дубасенюк, Л. Мацук, Н. Дзядевич, В. Кременя, К. Крутій, С. Сисоевої та ін.

Зокрема Л. Мацук досліджує процес створення інноваційного освітнього середовища в контексті модернізації закладів вищої освіти України. Її роботи зосереджені на впровадженні інноваційних освітніх технологій у професійну підготовку, що забезпечує формування професійно важливих компетентностей особистості.

Сфера зацікавлення Т. Боровик – інноваційне освітнє середовище як інструмент брендингу закладу освіти, з акцентом на побудові та управлінні брендом закладу освіти через створення інноваційного освітнього середовища, спрямованого на реалізацію стратегії розвитку та глобальну колаборацію.

Над проєктуванням і використанням відкритого освітнього середовища з елементами штучного інтелекту для професійного розвитку педагогічних працівників працює М. Шишкіна. С. Литвинова досліджує підходи до реалізації теоретичних концепцій організації дистанційної форми навчання у закладах загальної середньої освіти України.

Питання впровадження та використання педагогічних технологій в освітньому процесі студіювали такі науковці, як І. Дичківська, О. Комар, І. Прокопенко, С. Сисоева та інші. Проблематика інноваційних педагогічних технологій знайшла відображення у працях А. Бойко, М. Євтуха, О. Пехоти, І. Прокопенка та багатьох інших. Особливу увагу до аналізу реалізації освітніх технологій у контексті сучасних інтеграційних процесів в освіті приділяють В. Кремень і В. Паламарчук. Технологічні аспекти організації освітнього процесу як наукову проблему вивчали А. Капська, П. Самойленко, С. Сисоева, І. Прокопенко та інші.

Дослідженням інновацій у педагогіці, інноваційного розвитку освітніх систем і процесів присвячені роботи таких учених, як І. Бех, Н. Бібік, Л. Ващенко, Л. Даниленко, І. Дичківська та ін.

Проте в наукових публікаціях, що розглядають інноваційне освітнє середовище, недостатньо висвітлено технологічний аспект його моделювання.

Мета статті – на основі аналізу наукової літератури проаналізувати специфіку технологічної

складової процесу моделювання інноваційного освітнього середовища закладу вищої освіти.

Виклад основного матеріалу. У сучасному світі освіта виступає ключовим чинником соціально-економічного розвитку, інструментом формування конкурентоспроможних фахівців і важливим компонентом інноваційної інфраструктури суспільства. Постійні зміни в технологічній, економічній і соціальній сферах зумовлюють необхідність переосмислення традиційних підходів до організації освітнього процесу. В цих умовах моделювання інноваційного освітнього середовища стає не лише актуальним напрямом наукових досліджень, а й практичним інструментом удосконалення освітньої системи.

Моделювання інноваційного освітнього середовища є складним науково-педагогічним завданням, що вимагає розробки організаційних форм і змістовних аспектів технологізації освітнього процесу.

А. Цимбалару визначає освітнє середовище як “педагогічний ресурс, що забезпечує формування освітнього простору особистості”, а освітній простір трактує як “частину соціального простору, у межах якого відбуваються освітні події, орієнтовані на досягнення соціально та особистісно значущих результатів” [14, 12–13].

Студіюючи у своїх працях феномен “освітньо-розвивальне середовище”, О. Писарчук тлумачить його як соціокультурний простір, у якому процес розвитку особистості здійснюється з різним ступенем організованості. Науковиця наголошує, що для перетворення освітнього простору на розвивальне середовище, воно має бути гнучким, неперервним, варіативним, відкритим та інтегрованим [9].

Сукупністю умов, що цілеспрямовано або спонтанно складаються в закладі освіти для забезпечення освітнього процесу, визначає освітнє середовище закладу вищої освіти М. Братко [1, 54].

За словами А. Куха, освітнє середовище складається з трьох основних компонентів: суб’єктно-ресурсного, матеріально-технічного та ідейно-технологічного. Суб’єктно-ресурсний компонент охоплює учасників освітнього процесу та умови, які забезпечують їхню взаємодію на рівні “суб’єкт-суб’єкт”. Матеріально-технічний компонент відповідає за наявність у навчальному середовищі необхідного стандартного обладнання. Ідейно-технологічний компонент визначає нормативні підходи та технології, спрямовані на досягнення очікуваних результатів навчання [6, 73–76].

Як сукупність кількох важливих складників визначає компоненти освітнього середовища І. Габа. Серед них: інформаційний компонент, що охоплює освітні програми, навчальні плани, методичні матеріали, посібники та Інтернет-ресурси; соціальний компонент, який базується на діалогічній та партнерській взаємодії учасників освітнього процесу;

технологічний компонент, який включає цілі, зміст, а також форми організації навчальної, квазіпрофесійної та навчально-професійної діяльності студентів [5].

За Р. Семеновою, освітнє середовище становить “динамічну систему психолого-педагогічних умов і впливів, спрямованих на розкриття та оптимальний розвиток творчого потенціалу особистості” [12, 45].

Отже, освітнє середовище у контексті сучасної педагогіки виступає багатовимірним феноменом, що інтегрує соціокультурні, психологічні, педагогічні, змістово-методичні, комунікаційно-організаційні та технологічні аспекти для створення умов ефективного навчання і розвитку особистості.

На думку В. Вишківської, освітнє середовище має виконувати такі функції: підтримувати суб’єктів освіти через використання активних і інноваційних форм розвивальної діяльності (проектної, дистанційної, дослідницької тощо); забезпечувати зміну ролі педагога, який має виступати як педагог-новатор або педагог-тьютор; впроваджувати нові підходи до організації взаємодії, зокрема дистанційне навчання та інтерактивність освітнього процесу. Крім того, важливими характеристиками освітнього середовища є відкритість, що передбачає обмін досвідом і поширення інформації через освітні й Інтернет-ресурси; наявність сучасної інформаційно-телекомунікаційної інфраструктури, включно з програмно-апаратними комплексами, дидактичними матеріалами та інформаційно-методичними центрами; а також логічна структура освітніх процесів, яка враховує всі етапи – від постановки цілей до моніторингу результатів [4].

Як зазначає О. Шапран, інноваційне освітнє середовище – це педагогічно обґрунтований простір життєдіяльності, спрямований на розвиток інноваційного потенціалу особистості та реалізацію творчих можливостей навчального закладу [16].

Натомість Н. Разіна називає інноваційне освітнє середовище комплексом взаємозалежних умов, які забезпечують освітній процес, формування педагога з інноваційно-творчим мисленням та розвиток його професійної компетентності [10].

Цінним у нашому дослідженні є визначення О. Цюняк, яка підкреслює, що інноваційне освітнє середовище – це система педагогічних умов, що сприяють особистісному та професійному розвитку. Воно охоплює територію з чітко визначеними правилами інноваційної діяльності, впровадженням сучасних ідей і педагогічних технологій, які вдосконалюють професійну підготовку педагогів та підвищують їхню компетентність [15].

Як додає Л. Ващенко, інноваційне середовище навчального закладу, збагачене інноваційним змістом і формами організації, створює умови для формування нових якостей науково-педагогічної та управлінської діяльності, забезпечуючи потужний ресурс для професійного розвитку [2].

Отже, узагальнено, що інноваційне освітнє середовище можна розуміти як систему взаємопов'язаних умов, ресурсів, технологій та педагогічних підходів, яка створюється для забезпечення ефективного навчання, розвитку інноваційного мислення і формування ключових компетентностей у здобувачів освіти. Воно спрямоване на адаптацію освітнього процесу до сучасних викликів суспільства та ринку праці, використовуючи новітні наукові досягнення, цифрові технології і творчі підходи до навчання.

Головною сутністю інноваційного освітнього середовища є його динамічність і здатність швидко адаптуватися до змін, інтегруючи нові знання, технології та інструменти. Воно має низку ключових характеристик. З-поміж них:

- технологічність – активне впровадження цифрових інструментів, таких як платформи дистанційного навчання, віртуальна і доповнена реальність, системи штучного інтелекту, які забезпечують персоналізацію навчання та доступ до якісного контенту;

- гнучкість – здатність адаптувати освітні програми, методики й стратегії навчання до індивідуальних потреб учнів (студентів) та сучасних соціально-економічних умов;

- креативність – створення умов для розвитку творчого мислення, експериментування та впровадження нових ідей в освітній процес;

- орієнтованість на компетентності – акцент на формуванні в учнів практичних навичок, критичного мислення, комунікативних здібностей і вміння працювати в команді;

- інтегративність – забезпечення взаємозв'язку між різними галузями знань, а також між освітнім середовищем і зовнішнім світом (бізнесом, наукою, культурою).

Інноваційне освітнє середовище виконує функції не лише трансляції знань, але й їхнього створення через дослідницьку діяльність, співпрацю та інтерактивне навчання. Важливо, що таке середовище формує у здобувачів освіти готовність до самостійного навчання та постійного професійного вдосконалення, що є необхідним у сучасному світі.

Проаналізуємо особливості моделювання інноваційного освітнього середовища.

О. Савченко визначає моделювання як метод дослідження об'єктів через їх моделі або аналоги, який передбачає створення і аналіз моделей реальних або спеціально сконструйованих предметів і явищ. У навчанні моделі виступають як зміст, який необхідно засвоїти, і як засіб для його засвоєння [11].

Л. Вішнікіна пояснює, що педагогічне моделювання полягає у спрощеному відтворенні структури багатofакторного явища через створення спеціальних знаково-символічних форм. Вивчення цих моделей дає змогу отримати нові знання про досліджуваний об'єкт [3].

Отже, науково обґрунтована модель процесу має не лише відображати його статику, а й динаміку, що уможливує прогнозування розвитку процесу та досягнення позитивних результатів.

Л. Султанова вважає, що моделювання є інтегрованим методом, оскільки поєднує емпіричний та теоретичний підходи. Воно дає змогу глибше зрозуміти сутність об'єкта, проаналізувати його складові, зв'язки між ними, забезпечити цілісність дослідження та вивчити процес реалізації моделі [13].

В. Маслов визначає моделювання як творчий і цілеспрямований процес конструктивно-проективної та аналітико-синтетичної діяльності. Цей процес спрямований на відображення об'єкта загалом або його ключових компонентів, які визначають функціональність, стабільність і розвиток об'єкта [7].

Моделювання як метод наукового пізнання виконує кілька функцій: екстраполяції та інтерполяції (надає додаткову інформацію про об'єкт через демонстративні, ілюстративні або навчально-евристичні моделі); абстрагуювальну (дозволяє уявно виділити певні властивості або ознаки для їх глибшого вивчення); синтезувальну (поєднує властивості різних явищ і поширюється на нові об'єкти); евристичну (передбачає тимчасовий перехід від реального об'єкта до уявного); дидактичну (використовується для підвищення ефективності освітнього процесу [8, 19].

Технологічний аспект моделювання інноваційного освітнього середовища є важливою складовою управління ним. Як слушно зазначає Л. Шумигора, управління освітнім середовищем виступає як "фактор впливу" на розвиток навчального закладу та його суб'єктів. Формування цілеспрямованої стратегії управління дає змогу моделювати та вдосконалювати компоненти освітнього процесу, забезпечуючи ефективний вплив на кінцевий результат – підготовку компетентного фахівця. У цьому контексті ресурси та можливості освітнього середовища визначають унікальність і конкурентоспроможність навчального закладу, що підкреслює важливість технологічного аспекту управління [17].

На додаток, визначення складових інноваційного освітнього середовища, представлене О. Цюняк, підкреслює значення технологій у створенні ефективного середовища для розвитку особистості. До них належать матеріально-технічна база, комплекс навчально-методичного забезпечення та застосування інноваційних педагогічних технологій.

Усе це потребує точного моделювання, яке враховує тактику впровадження інновацій, суб'єкт-суб'єктну взаємодію та умови для творчого і науково-дослідного пошуку [15, 177].

При цьому, ми цілком погоджуємося з думкою Л. Шумигори, що оцінка умов і ресурсів освітнього середовища з позицій їхнього впливу на особистість і досягнення освітніх цілей закладу вищої

освіти є ключовим етапом технологічного моделювання освітнього середовища. Такий підхід дає змогу оцінити потенціал ресурсів щодо сприяння особистісному та професійному розвитку суб'єктів освітнього процесу, а також оптимізувати їх використання для досягнення максимальних результатів [17].

Науковиця пропонує таку етапність моделювання освітнього середовища:

- аналіз ресурсів і умов освітнього середовища для створення сприятливих педагогічних ситуацій, визначення ресурсних дефіцитів і формування напрямів інвестицій у вдосконалення матеріально-технічної бази;

- використання управлінських і психологічних стимулів для впливу на суб'єкти освітнього процесу, що сприяє їх особистісному та професійному зростанню;

- розробку стратегії поповнення та вдосконалення ресурсів, яка забезпечить відповідність освітнього середовища сучасним стандартам якості.

Результатом такого підходу прогнозовано стане вимір якості освітнього середовища, оцінка його здатності виконувати свої функції та задовольняти потреби суб'єктів освітнього процесу.

Зауважимо, що кожен етап моделювання інноваційного освітнього середовища, на нашу думку, доцільним буде технологізувати засобами впровадження цифрових інструментів та інформаційних систем. Тоді аналіз ресурсів і умов освітнього середовища передбачатиме використання систем збору й аналізу даних для оцінки наявних матеріально-технічних ресурсів, наприклад, впровадження систем управління навчальними закладами (LMS) для моніторингу використання ресурсів. А також включатиме застосування програмного забезпечення для проведення SWOT-аналізу освітнього середовища, що допоможе виявити ресурсні дефіцити та визначити напрями інвестицій.

Використання управлінських і психологічних стимулів буде здійснюватись:

- засобами впровадження платформ для зворотного зв'язку, де учні, студенти та викладачі можуть залишати свої коментарі щодо освітнього процесу. Аналіз таких даних допоможе зрозуміти настрої і потреби учасників освітнього процесу;

- використання додатків для персоналізованого навчання, які можуть адаптуватися до рівня знань та інтересів студентів, що сприятиме їхньому особистісному і професійному зростанню;

- інтеграції HR-технологій для автоматизації процесів навчання персоналу, оцінки компетенцій та стимулювання кар'єрного росту.

Своєю чергою, розробка стратегії поповнення та вдосконалення ресурсів передбачатиме: застосування технологій штучного інтелекту для прогнозування майбутніх потреб у ресурсах на основі

аналізу тенденцій у сфері освіти; використання цифрових платформ для управління інвестиціями у матеріально-технічну базу, що дозволить більш ефективно планувати витрати та оцінювати їхню ефективність; впровадження автоматизованих систем контролю якості, які забезпечуватимуть відповідність освітнього середовища сучасним стандартам.

Висновки. Отже, технологізація процесу моделювання інноваційного освітнього середовища закладу вищої освіти полягає у системному впровадженні сучасних технологій для підвищення ефективності навчання і управління освітнім процесом. Це включає інтеграцію цифрових технологій для створення віртуальних навчальних середовищ, платформ для дистанційного навчання і автоматизації адміністративних процесів. Важливою характеристикою інноваційного освітнього середовища є гнучкість і адаптивність, що дає йому змогу швидко адаптуватися до змін у технологіях і освітніх підходах, забезпечуючи персоналізоване навчання. Загалом, технологізація процесу моделювання інноваційного освітнього середовища забезпечує якісне навчання, ефективне управління та конкурентоспроможність закладу вищої освіти.

ЛІТЕРАТУРА

1. Братко М.В. Сутнісний зміст поняття “освітнє середовище вищого навчального закладу”. *Педагогічна освіта: Теорія і практика. Психологія. Педагогіка*. 2012. № 18. С. 50–55.
2. Ващенко Л. Інноваційне середовище післядипломної педагогічної освіти. *Післядипломна освіта*. 2012. № 1. С. 37–40.
3. Вішнікіна Л.П. Педагогічне моделювання як основа проектування освітніх процесів. *Імідж сучасного педагога*. 2008. № 7–8 (86–87). С. 80–84.
4. Вишківська В.Б., Ілшова О.М., Товстоган В.С. Інклюзивна компетентність суб'єктів освітнього процесу як необхідна умова створення сучасного інформаційно-освітнього середовища. *Інноваційна педагогіка*. 2022. № 49. С. 91–95.
5. Габа І.М. Вплив освітнього середовища ВНЗ на професійний розвиток особистості. *Проблеми загальної та педагогічної психології: збірник наукових праць Інституту психології ім. Г.С. Костюка АПН України* / за ред. С.Д. Максименка. Київ, 2011. Т. XIII. Ч. 6. С. 74–82.
6. Кух А.М. Освітнє середовище в структурі інноваційної системи фахової підготовки майбутніх учителів фізики. *Предметні дидактики в контексті формування компетентнісно-світоглядних професійних якостей майбутнього фахівця*. 2008. Ч. 2. С. 73–76.
7. Маслов В.І. Концептуальні засади побудови, зміст і структура орієнтованої моделі функціональної компетентності керівників навчальних закладів. *Післядипломна освіта в Україні*. 2009. № 2. С. 3–10.
8. Моделювання професійної підготовки фахівців в умовах свроінтеграційних процесів : монографія / за ред. С.С. Вітвицької, доктора педагогічних наук, професора. Житомир : вид. О.О. Євенок, 2019. 304 с.
9. Писарчук О.Т. Підготовка майбутнього вчителя початкової школи до організації освітньо-розвивального

середовища : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.04 "Теорія і методика професійної освіти". Тернопіль, 2016. 21 с.

10. Разіна Н.О. Акмеологічний підхід до розвитку професіоналізму сучасного педагога в інноваційному освітньому середовищі середньої школи. *Вісник наукової школи педагогів "АКМЕ"*. 2009. Вип. 3. С. 8.

11. Савченко О.Я. Дидактика початкової школи : навчальний підручник / укл. О.Я Савченко. Київ : Генеза, 1999. 368 с.

12. Семенова Р.О. Концептуальні основи побудови освітнього середовища для обдарованих дітей та молоді у вітчизняній науці. *Освітнє середовище як чинник становлення обдарованої особистості* : монографія. Київ; Кіровоград : Імекс-ЛТД, 2014. С. 23–51.

13. Султанова Л.Ю. Обґрунтування методу моделювання у дослідженні процесу розвитку полікультурної компетентності майбутніх викладачів. *Витоки педагогічної майстерності. Педагогічні науки*. 2016. Вип. 17. С. 169–174.

14. Цимбалару А.Д. Теоретичні та дидактико-методичні засади педагогічного проектування освітнього простору в школі I ступеня : автореф. дис... д-ра пед. наук : 13.00.09. Київ: НАПН України, 2014. 41 с.

15. Цюняк О.П. Інноваційне освітнє середовище як чинник професійного становлення майбутніх магістрів початкової освіти. *Інноваційна педагогіка*. 2019. № 14 (1). С. 175–178.

16. Шапран О.І. Створення інноваційного освітнього середовища в процесі професійної підготовки майбутнього вчителя. URL: <http://www.sportpedagogy.org.ua/html/journal/2010-09/10soitpt.pdf>.

17. Шумигора Л. Моделювання освітнього середовища університету: теоретичний аспект. *Педагогічний процес: теорія і практика (Серія: Педагогіка)*. 2019. № 3–4 (66–67). С. 9–15.

REFERENCES

1. Bratko, M.V. (2012). Sutnisnyi zmist poniattia "osvitnie seredovyshe vyshchoho navchalnogo zakladu" [The essential meaning of the concept of "educational environment of a higher educational institution"]. *Pedagogical education: theory and practice. Psychology. Pedagogy*. No. 18. pp. 50–55. [in Ukrainian].

2. Vashchenko, L. (2012). Innovatsiine seredovyshe pisladyplomnoi pedahohichnoi osvity [Innovative environment of postgraduate pedagogical education]. *Postgraduate education*. No. 1. pp. 37–40. [in Ukrainian].

3. Vishnikina, L.P. (2008). Pedahohichne modeliuвання yak osnova proektuvannya osvitynykh protsesiv [Pedagogical modeling as a basis for designing educational processes]. *Image of the Modern Pedagogue*. No. 7–8(86–87). pp. 80–84. [in Ukrainian].

4. Vyshkivska, V.B., Ilishova, O.M. & Tovstohan, V.S. (2022). Inkluzyivna kompetentnist subiektiv osvitnoho protsesu yak neobkhidna umova stvorennia suchasnoho informatsiino-osvitnoho seredovyscha [Inclusive competence of subjects of the educational process as a necessary condition for creating a modern information and educational environment]. *Innovative Pedagogy*. No. 49. pp. 91–95. [in Ukrainian].

5. Haba, I.M. (2011). Vplyv osvitnoho seredovyscha VNZ na profesiyni rozvytok osobystosti [The influence of the

educational environment of a university on the professional development of an individual]. *Problems of general and pedagogical psychology: collection of scientific works of the Institute of Psychology named after H.S. Kostyuk of the Academy of Sciences of Ukraine*. (Ed.). S.D. Maksymenko. Kyiv, Vol. XIII. part. 6. pp. 74–82. [in Ukrainian].

6. Kukh, A.M. (2008). Osvitnie seredovyshe v strukturі innovatsiinoi systemy fakhovoi pidhotovky maibutnykh uchyteliv fizyky [Educational environment in the structure of the innovative system of professional training of future physics teachers]. *Subject didactics in the context of the formation of competence-worldview professional qualities of a future specialist*. part. 2. pp. 73–76. [in Ukrainian].

7. Maslov, V.I. (2009). Kontseptualni zasady pobudovy, zmist i struktura oriantovanoi modeli funktsionalnoi kompetentnosti kerivnykiv navchalnykh zakladiv [Conceptual principles of construction, content and structure of an oriented model of functional competence of heads of educational institutions]. *Postgraduate education in Ukraine*. No. 2. pp. 3–10. [in Ukrainian].

8. Modeliuвання profesiinoi pidhotovky fakhivtsiv v umovakh yevrointehratsiinykh protsesiv [Modeling of professional training of specialists in the context of European integration processes]. *Monograph*. (Ed.). S.S. Vityvska. Zhytomyr, 2019. 304 p. [in Ukrainian].

9. Pysarchuk, O.T. (2016). Pidhotovka maibutnoho vychytelia pochatkovoї shkoly do orhanizatsii osvitno-rozvyvalnoho seredovyscha [Preparing a future primary school teacher for organizing an educational and developmental environment]. *Extended abstract of candidate's thesis*. Ternopil, 21 p. [in Ukrainian].

10. Razina, N.O. (2009). Akmeolohichni pidkhid do rozvytku profesionalizmu suchasnoho pedahoha v innovatsiionomu osvitnomu seredovyschi serednoi shkoly [Acmeological approach to the development of professionalism of a modern teacher in an innovative educational environment of secondary school]. *Bulletin of the Scientific School of Teachers "ACME"*. Vol. 3. p. 8. [in Ukrainian].

11. Savchenko, O.Ia. (1999). Dydaktyka pochatkovoї shkoly: navchalnyi pidruchnyk [Didactics of primary school: a textbook]. (Ed.). O.Ia Savchenko. Kyiv, 368 p. [in Ukrainian].

12. Semenova, R.O. (2014). Kontseptualni osnovy pobudovy osvitnoho seredovyscha dlia obdarovanykh ditei ta molodi u vitchyzniani nautsi [Conceptual foundations of building an educational environment for gifted children and youth in domestic science]. *Educational environment as a factor in the formation of a gifted personality. Monograph*. Kyiv; Kirovohrad, pp. 23–51. [in Ukrainian].

13. Sultanova, L.Iu. (2016). Obhruntuvannya metodu modeliuвання u doslidzhenni protsesu rozvytku polikulturnoi kompetentnosti maibutnykh vykladachiv [Justification of the modeling method in the study of the process of developing multicultural competence of future teachers]. *The sources of pedagogical skills. Series "Pedagogical Sciences"*. Vol. 17. pp. 169–174. [in Ukrainian].

14. Tsybalaru, A.D. (2014). Teoretychni ta dydaktyko-metodychni zasady pedahohichnoho proektuvannya osvitnoho prostoru v shkoli I stupenia [Theoretical and didactic and methodological principles of pedagogical design of educational space in primary school]. *Extended abstract of Doctor's thesis*. Kyiv, 41 p. [in Ukrainian].

15. Tsiuniak, O.P. (2019). Innovatsiine osvitnie seredovyshe yak chynnyk profesiinoho stanovlennia maibutnykh

mahistriv pochatkovoї osvity [Innovative educational environment as a factor in the professional development of future masters of primary education]. *Innovative Pedagogy*. No. 14 (1). pp. 175–178. [in Ukrainian].

16. Shapran, O.I. Stvorennia innovatsiinoho osvitnoho seredovyshcha v protsesi profesiinoy pidhotovky maibutnoho vchytelia [Creating an innovative educational environment in the process of professional training of future teachers].

Available at: <http://www.sportpedagogy.org.ua/html/journal/2010-09/10soitpt.pdf>. [in Ukrainian].

17. Shumyhora, L. (2019). Modeliuvannia osvitnoho seredovyshcha universytetu: teoretychnyi aspekt [Modeling the university educational environment: theoretical aspect]. *Pedagogical process: theory and practice (Series: Pedagogy)*. No. 3–4 (66–67). pp. 9–15. [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 06.01.2025

УДК 378.016:796/799(07)

DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2025.322705>

Михайло Галатюк, кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри педагогіки, освітнього менеджменту та соціальної роботи
Рівненського державного гуманітарного університету

МОТИВАЦІЙНО-СМИСЛОВА РЕГУЛЯЦІЯ РОЗВИТКУ СПОРТИВНОЇ КУЛЬТУРИ СТУДЕНТІВ

У статті запропоновано й обґрунтовано механізм мотиваційно-сміслової регуляції розвитку спортивної культури студентів. Під час дослідження з'ясовано, що мотиваційно-сміслова регуляція розвитку спортивної культури є психолого-педагогічним процесом, який здійснюється на основі рушійних сил поведінки, враховує особистісні цінності та смислові орієнтири спортивної діяльності студентів. Розкрито суть основних складових мотиваційно-сміслової регуляції. Визначено зміст спортивного мотиву, його особливості. Встановлено, що система спортивних мотивів сприяє позитивній трансформації смислоутворювальних цінностей спорту.

Ключові слова: спортивна культура; мотивація; діяльність; розвиток; особистість; підготовка; інтерес; регуляція; цінності; спорт.

Рис. 1. Літ. 13.

Mykhailo Halatiuk, Ph.D. (Pedagogy), Associate Professor,
Associate Professor of the Pedagogy Educational Management and
Social Work Department,
Rivne State University of Humanities

MOTIVATION-MEANING REGULATION OF DEVELOPMENT OF SPORTS CULTURE OF FUTURE SPECIALISTS OF PHYSICAL EDUCATION

The article focuses on the content and mechanism of motivation-meaning regulation of the development of student's sports culture. It has been found that the motivation-meaning regulation of the development of student's sports culture is carried out on the basis of the driving forces of behaviour and sports activity.

The concept of "student's sports activity" is defined. The author notes that a student's sports activity is a specially organised or independent physical activity aimed at developing the student's physical, psychological, social qualities, his sports culture, as well as achieving sports results. Sports activities include various forms of student participation in sports competitions, involvement of students in sports and recreational activities, and training in certain sports.

The content of the main components of motivation-meaning regulation is revealed. The content of the sports motive and its features are determined. It is established that the system of sports motives contributes to the positive transformation of the meaning-forming values of sport. The main meaning-forming values of student sport include: a healthy lifestyle, quality education, overcoming isolation, freedom of self-realisation and self-affirmation.

The need for a healthy lifestyle is described. An important feature of a healthy lifestyle is a high level of its organisation. This feature implies awareness of needs, a clear vision of the goal, specific objectives and ways to achieve them.

An important component of the motivation-meaning regulation of student's involvement in sports, its quintessence, is interest in the development of sports culture. It is established that interest in the development of sports culture is an active attitude of students to the choice of the most optimal opportunities (tools and ways) that contribute to the achievement of goals in the process of training and competitive activity.

Keywords: sports culture; motivation; development; personality; training; interest; regulation; values; sport.

Постановка проблеми. У психолого-педагогічних засадах теорії і практики спорту відзначається про спортивну діяльність як причину важливих психофізичних

змін, які спрямовують розвиток особистості студента, сприяють розвитку спортивної культури, удосконалюють його психомоторні уміння та навички. З іншого боку, спостерігається взаємозв'язок